

Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2019 a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Întru executarea prevederilor art. 76 alin. (1) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, art.21 al Legii nr.121/2007 privind administrarea și deținutizarea proprietății publice, Ministerul Finanțelor efectuează monitoringul financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, în vederea obținerii unei imagini pertinente cu privire la situația economico-financiară a entităților cu capital de stat. Potrivit Regulamentului privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestiuie, al întreprinderilor de stat/ municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, expus în redacție nouă prin Hotărîrea Guvernului nr. 56/2018, monitoringul financiar este procesul de selectare, prelucrare și analiză a indicatorilor activității economico-financiare a entităților, în scopul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente.

Este de remarcat că la situația din 31.12.2019 sunt aprobate o serie de Hotărîri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat/ societăților comerciale în alte forme juridice de organizare. Dat fiind faptul că la situația din 31 decembrie 2019, nu toate din entități au finisat procedura de reorganizare, acestea au fost supuse monitorizării financiare pentru perioada de referință, întrucît au prezentat situațiile financiare/ rapoartele statistice în modul stabilit în calitate de întreprinderi de stat/ societăți comerciale, nefiind excluse din Registrul patrimoniului public.

I. Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2019 a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (adițional la informația prezentată în Nota privind riscurile bugetar-fiscale)

La situația din 1 ianuarie 2020, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Guvernului, sunt incluse 207 întreprinderi de stat și 81 societăți comerciale cu capital de stat, din care 61 societăți comerciale dețin capital integral sau majoritar de stat.

Tabelul 1

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat conform Registrului patrimoniului public la situația din 01.01.2020

	Întreprinderi de stat	Societăți comerciale	
		Cu cota (partea socială a) statului în capitalul social	din care: cu cota (partea socială a) statului mai mare de 50%
Total conform Registrului patrimoniului public	207	81	61
<i>din care:</i>			
- pe teritoriul Ucrainei	4	-	-
- în procedura lichidării sau insolvențabilități	28	31	18
- nu desfășoară activitate dar sunt înregistrate la I.P. „ASP”	24	9	9
Incluse în Lista monitorizată de MF pentru anul 2019, din care:	151	-	34
- nu au prezentat situațiile financiare pentru anul 2019 la BNS	10	-	
Total supuse monitoringului financiar pentru anul 2019	141	-	34

În perioada analizată, au fost supuse monitorizării financiare 141 întreprinderi de stat și 34 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv 16 societăți comerciale cu capital integral de stat, în baza situațiilor financiare anuale prezentate Biroului Național de Statistică (BNS). Conform datelor prezentate Biroului Național de Statistică, mărimea capitalului social al întreprinderilor de stat supuse monitorizării pentru rezultatele anului 2019, la situația din 31.12.2019 constituie 5352,6 mil. lei, iar al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate – 3456,9 mil. lei.

Adițional, se menționează că au fost supuse unei analize de ansamblu inclusiv întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, în baza situațiilor financiare prezentate de către aceste entități organului statistic.

I.1 Sinteza rezultatelor monitoringul financiar al activității economico-financiare în anul 2019 a întreprinderilor de stat

Analiza activelor. Potrivit datelor bilanțului generalizat, se atestă că la situația din 31.12.2019, *valoarea totală a activelor* întreprinderilor de stat monitorizate constituie 23736,1 mil. lei și, în perioada de gestiune, s-a majorat cu 821,5 mil. lei. La baza acestei majorări a stat creșterea valorică atât a activelor imobilizate cu 781,9 mil. lei, cât și a activelor circulante ale întreprinderilor cu 39,6 mil. lei.

Tabelul 2

Analiza structurii activelor (patrimoniului) întreprinderilor de stat, în dinamică

Grupe de active	01.01.2019		31.12.2019		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Imobilizări necorporale	51,6	0,2	47,8	0,2	-3,8	-
2. Imobilizări corporale în curs de execuție	4 901,3	21,4	5 413,4	22,8	+512,1	+1,4
3. Terenuri	1 548,5	6,76	1 618,6	6,8	+70,1	+0,04
4 .Mijloace fixe	10 591,9	46,2	10565,8	44,5	-26,1	-1,7
5. Active biologice imobilizate	9,9	0,04	9,1	0,04	-0,8	-
6. Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate	21,0	0,1	32,5	0,14	+11,5	+0,04
7. Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate	10,4	0,1	10,3	0,04	-0,1	-0,06
8. Investiții imobiliare	196,1	0,9	197,4	0,83	+1,3	-0,07
9. Creanțe pe termen lung	652,4	2,8	676,4	2,85	+24,0	+0,05
10. Avansuri acordate pe termen lung	516,8	2,2	699,9	3,0	+183,1	+0,8
11. Alte active imobilizate	153,1	0,7	163,7	0,7	+10,6	-
Total active imobilizate	18 653,0	81,4	19 434,9	81,9	+781,9	+0,5
1. Materiale	560,3	2,4	476,7	2,0	-83,6	-0,4
2. Active biologice circulante	3,5	0,02	3,0	0,01	-0,5	-0,01
3. Obiecte de mică valoare și scurtă durată	63,5	0,28	66,7	0,3	+3,2	+0,02
4. Producția în curs de execuție și produse	216,7	0,9	240,5	1,0	+23,8	+0,1
5. Mărfuri	273,8	1,2	275,7	1,1	+1,9	-0,1
6. Creanțe comerciale	611,4	2,7	538,5	2,27	-72,9	-0,43
7. Creanțe ale părților afiliate	11,2	0,1	11,2	0,1	-	-
8. Avansuri acordate curente	468,7	2,1	476,7	2,0	+8,0	-0,1
9. Creanțe ale bugetului	44,9	0,2	44,0	0,2	-0,9	-
10. Creanțe ale personalului	21,3	0,1	20,7	0,1	-0,6	-
11. Alte creanțe curente	471,2	2,0	453,3	1,9	-17,9	-0,1
12. Numerar în casierie și la conturi curente	1245,6	5,4	1465,1	6,2	+219,5	+0,8
13. Alte elemente de numerar	13,5	0,06	19,8	0,1	+6,3	+0,04
14. Investiții financiare curente în părți neafiliate	215,2	0,94	156,3	0,6	-58,9	-0,34
15. Investiții financiare curente în părți afiliate	-	-	5,4	0,02	+5,4	+0,02
16. Alte active circulante	40,8	0,2	47,6	0,2	+6,8	-
Total active circulante	4 261,6	18,6	4 301,2	18,1	+39,6	-0,5
Total active	22 914,6	100	23 736,1	100	+821,5	X

Efectuînd o analiză detaliată a activelor întreprinderilor de stat, se constată că majorarea acestora a fost generată în special de majorarea semnificativă a valorii imobilizărilor corporale în curs de execuție cu 512,1 mil. lei, a numerarului în casierie și la conturi curente - cu 219,5 mil. lei, a avansurilor acordate pe termen lung - cu 183,1 mil. lei și a valorii terenurilor - cu 70,1 mil. lei.

Totodată, în componența activelor întreprinderilor de stat au fost înregistrate și diminuări ale unor grupe de active, din care se evidențiază diminuarea valorii a materialelor cu 83,6 mil. lei, a creanțelor comerciale - cu 72,9 mil. lei, a investițiilor financiare curente în părți neafiliate - cu 58,9 mil. lei și a mijloacelor fixe - cu 26,1 mil. lei.

În partea ce vizează *structura activelor* întreprinderilor de stat, se atestă că acestea sunt formate în proporție de 81,9% din active imobilizare (sau 19434,9 mil. lei) și în proporție de 18,1% din active circulante (sau 4301,2 mil. lei). În particular, în totalul activelor, ponderi semnificative au revenit mijloacelor fixe – 44,5% (sau 10565,8 mil. lei), imobilizărilor corporale în curs de execuție – 22,8% (sau 5413,4 mil. lei), urmate de ponderea terenurilor – 6,8% (1618,6 mil. lei) și numerarului în casierie și la conturi curente – 6,2% (1465,1 mil. lei).

Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor întreprinderilor, de exemplu: cele mai mici ponderi s-au înregistrat la activele biologice circulante – 0,01% (sau 3,0 mil. lei), investiții financiare curente în părți afiliate – 0,02% (sau 5,4 mil. lei), activele biologice imobilizate – 0,04% (sau 9,1 mil. lei), investiții financiare pe termen lung în părți afiliate – 0,04% (sau 10,3 mil. lei) etc.

În același timp, se menționează că la finele anului 2019, cele mai semnificative majorări și diminuări ale activelor totale, față de începutul anului 2019, s-au înregistrat la întreprinderile reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor totale ale întreprinderilor de stat, mil. lei

Nr. d/o	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2019		Nr. d/o	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2019	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	836,2 ¹	1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	118,5
2.	Î.S. „Moldelectrica”	55,6	2.	Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Hîncești”	27,4
3.	Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău”	34,5	3.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	25,4
4.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa”	32,5	4.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	17,4
5.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	31,2	5.	Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	13,2
6.	Î.S. „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”	23,9	6.	Î.S. „Poșta Moldovei”	13,2
7.	Întreprinderea Agricolă de stat „Vivafloara”	18,7	7.	Î.S. „Gările și Stațiile Auto”	12,0
8.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	12,4	8.	Î.S. „Centrul de gestionare a deșeurilor periculoase”	9,0
9.	Î.S. „Moldaeroservice”	13,5	9.	Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”	5,0
10.	Î.S. „Servicii Pază”	7,3	10.	Î.S. Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni	3,3

¹ Este de remarcat că, în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 626/2020 cu privire la transmiterea și schimbarea categoriei de destinație a fost aprobată decizia de transmitere în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a unor terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale, în scopul reabilitării drumului național R16 Bălți-Fălești-Sculeni. Similar, prin Hotărîrea Guvernului nr. 525/2019 fost aprobată decizia de transmitere în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a unor terenuri pentru executarea lucrărilor de reabilitare și extindere a drumului național M1 frontiera cu România-Leușeni-Chișinău-Dubăsari-frontiera cu Ucraina, km 95,3–96,0, pe terenurile ocupate cu spații verzi.

Suplimentar, se comunică că la situația din 31.12.2019, *activele financiare* ale întreprinderilor de stat se cuantifică la valoarea de 4610,3 mil. lei (sau 19,4% din totalul activelor), acestea fiind cu 306,6 mil. lei mai mari în raport cu începutul perioadei analizate. Majorarea activelor financiare la întreprinderi se datorează creșterii semnificative a numerarului în casierie și la conturi curente, a avansurilor acordate pe termen lung, a investițiilor financiare pe termen lung în părți neafiliate.

În partea ce vizează *activele nefinanciare*, acestea constituie 19125,8 mil. lei (sau 80,6%), cu 514,9 mil. lei mai mult față de începutul anului 2019, ca rezultat al majorării considerabile a imobilizărilor corporale în curs de execuție (cu 512,1 mil. lei) și a valorii terenurilor (cu 70,1 mil. lei) înregistrate în contabilitatea întreprinderilor de stat.

În contextul celor analizate, se menționează că în anul 2019 întreprinderile de stat înregistrează, *per ansamblu*, o rentabilitate a activelor (rentabilitate economică) de 0,63%, ceea ce înseamnă că întreprinderile de stat în anul 2019 au obținut per general profit net de 0,63 bani la fiecare leu active (*raportul dintre profitul până la impozitare/ valoarea medie a activelor*).

Analiza capitalului propriu. Capitalul propriu (*patrimoniul net*) al întreprinderilor de stat, înregistrat la finele anului 2019, a constituit per total 15839,3 mil. lei, valoarea acestuia micșorându-se cu 166,7 mil. lei față de situația de la începutul anului analizat. Micșorarea capitalului propriu a fost condiționată preponderent de micșorarea rezervelor față de 01.01.2019 cu 139,0 mil. lei (în special la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” cu 106,2 mil. lei și la Î.S. „Direcția Nodului Hidrotehnic Costești-Stîncă” cu 84,7 mil. lei (la întreprindere au fost utilizate rezervele în cuantum total pe parcursul anului 2019).

Tabelul 4

Analiza structurii și evoluției pasivelor întreprinderilor de stat

Grupe de pasive	01.01.2019		31.12.2019		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și suplimentar	5 405,0	23,59	5 394,0	22,7	-11,0	-0,89
2. Rezerve	7 354,0	32,09	7 215,0	30,4	-139,0	-1,69
3. Corecții ale rezultatelor anilor precedenți	-	-	(16,0)	-0,07	-16,0	-0,07
4. Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	(2,4)	-0,01	(31,1)	-0,13	-28,7	-0,12
5. Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-	-	104,2	0,4	+104,2	+0,4
6. Profit utilizat al perioadei de gestiune	-	-	(86,9)	-0,3	-86,9	-0,3
7. Alte elemente de capital propriu	3 249,4	14,18	3 260,1	13,7	+10,7	-0,48
Total capital propriu	16 006,0	69,85	15 839,30	66,7	-166,7	-3,15
1. Credite bancare pe termen lung	232,5	1,01	210,7	0,89	-21,8	-0,12
2. Împrumuturi pe termen lung	365,4	1,6	418,4	1,8	+53,0	+0,2
3. Datorii pe termen lung privind leasingul financiar	6,3	0,03	1,5	0,01	-4,8	-0,02
4. Alte datorii pe termen lung	3 863,6	16,86	4 970,0	20,9	+1 106,4	+4,04
Total datorii pe termen lung	4 467,8	19,5	5 600,6	23,6	+1 132,8	+4,1
1. Credite bancare pe termen scurt	5,7	0,03	-	-	-5,7	-0,03
2. Împrumuturi pe termen scurt	107,5	0,47	111,9	0,5	+4,4	+0,03
3. Datorii comerciale	1 001,8	4,37	951,9	4,0	-49,9	-0,37
4. Datorii față de părțile afiliate	70,8	0,3	11,5	0,1	-59,3	-0,2
5. Avansuri primite curente	369,8	1,6	277,3	1,2	-92,5	-0,4
6. Datorii față de personal	199,6	0,9	176,7	0,7	-22,9	-0,2
7. Datorii privind asigurările sociale și medicale*	70,6	0,3	85,8	0,4	+15,2	+0,1
8. Datorii față de buget*	67,9	0,3	77,6	0,3	+9,7	-
9. Venituri anticipate curente	253,1	1,1	252,1	1,1	-1,0	-
10. Datorii față de proprietari	19,2	0,08	16,9	0,07	-2,3	-0,01
11. Finanțări și încasări cu destinație specială curente	4,8	0,02	6,6	0,03	+1,8	+0,01
12. Provizioane curente	24,5	0,11	36,2	0,1	+11,7	-0,01
13. Alte datorii curente	245,5	1,07	291,7	1,2	+46,2	+0,13
Total datorii curente	2 440,8	10,65	2 296,2	9,7	-144,6	-0,95
Total pasive	22 914,6	100	23 736,1	100	+821,5	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

E de menționat că capitalul social și suplimentar față de 01.01.2019 s-a micșorat cu 11,0 mil. lei, ce asemenea negativ a influențat asupra capitalului propriu.

Totodată, profitul net al perioadei de gestiune a întreprinderilor a constituit în anul 2019 per total 104,2 mil. lei, contribuind la creșterea capitalului propriu cu aceeași mărime.

E de remarcat că, la finele anului 2019, conform situațiilor financiare prezentate Serviciului situațiilor financiare pe lângă Biroul Național de Statistică, capitalul social și suplimentar al întreprinderilor de stat monitorizate a constituit 5394,0 mil. lei, iar valoarea altor elemente de capital propriu - 3260,1 mil. lei. De asemenea, pe parcursul anului 2019, au fost înregistrate corecții nefavorabile ale rezultatelor anilor precedenți în mărime de 16,0 mil. lei, precum și pierderea neacoperită a anilor precedenți a constituit 31,1 mil. lei, iar profitul utilizat al perioadei de gestiune - 86,9 mil. lei.

De asemenea, se evidențiază că, aproximativ 45,6% din valoarea capitalului propriu al întreprinderilor de stat monitorizate sunt reprezentate de rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve. La 31.12.2019, valoarea rezervelor a constituit 7215,0 mil. lei care s-a micșorat pe parcursul anului 2019 cu circa 139,0 mil. lei. *Cele mai mari rezerve* se înregistrează la: Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 6036,5 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 430,3 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” - 95,8 mil. lei, Î.S. „Moldelectrica” - 79,8 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 59,8 mil. lei, Firma agroindustrială „Serele Moldovei” - 44,8 mil. lei etc.

Totodată, se menționează că 69 întreprinderi de stat din 141 întreprinderi monitorizate sau 48,9% înregistrează pierderi neacoperite ale anilor precedenți, care în mare parte nu s-au diminuat față de 01.01.2019.

Prin urmare, se remarcă că capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor întreprinderii și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Astfel, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale întreprinderilor de stat (fondator/consiliu de administrație/administrator) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social al întreprinderii, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Suplimentar, se remarcă că la finele anului 2019, comparativ cu începutul acestuia, a avut loc o majorare a capitalului propriu la 76 întreprinderi de stat sau la circa 53,9% din numărul întreprinderilor supuse analizei (majorare cauzată în special de înregistrarea profitului net al perioadei de gestiune, majorarea rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu). Totodată, la 65 întreprinderi de stat sau 46,1% au fost înregistrate diminuări a capitalului propriu.

Concomitent, *diminuarea capitalului propriu* se atestă la toate întreprinderile de stat administrate de Cancelariei de Stat (2 întreprinderi de stat), la 50,0% din întreprinderile administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor (la 2 din 4 întreprinderi de stat), la 32,0% din întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” (la 8 din 25 întreprinderi de stat), la 22,2% din întreprinderile administrate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (la 4 din 18 întreprinderi de stat), la 58,5% din întreprinderile administrate de Agenția Proprietății Publice (la 48 din 82 întreprinderi de stat, preponderent cele din domeniul apelor).

Cele mai mari diminuări ale capitalului propriu, condiționate de diminuarea rezervelor, altor elemente de capital propriu, profitului nerepartizat al anilor precedenți etc. s-au înregistrat la:

- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” – cu 192,5 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidrotehnic Costești-Stîncă” – cu 86,7 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” – cu 21,5 mil. lei;
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – cu 13,4 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de gestionare a deșeurilor periculoase” – cu 9,1 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” – cu 4,6 mil. lei;
- Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni – cu 4,3 mil. lei;
- Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” – cu 2,8 mil. lei;
- Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid” – cu 2,6 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” – cu 2,6 mil. lei.

Depășirea capitalului social față de capitalul propriu atît la 01.01.2019 cît și la 31.12.2019 se înregistrează la 36 întreprinderi de stat sau 25,5% din numărul întreprinderilor monitorizate cu excepția a 7 întreprinderi de stat care înregistrează capital propriu mai mic decît capitalul social doar la 31.12.2019. Din cele 43 întreprinderi de stat, 11 întreprinderi înregistrează o *valoare negativă a capitalului propriu reieșind din faptul că au fost înregistrate pierderi neacoperite ale anilor precedenți și pierderi nete a perioadei de gestiune semnificative*, din care se evidențiază:

- Î.S. „Moldtranselectro” – 67,0 mil. lei (mai mult de 4 ani);
- Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare „Vulcănești” – 4,6 mil. lei (mai mult de 4 ani);
- Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” – 1,0 mil. lei (3 perioade consecutive);
- Î.S. Sistemul de Gospodărire a Apelor „Nistru-Centru” – 0,6 mil. lei (3 perioade consecutive);
- Î.S. „Brănești” – 1,8 mil. lei (3 perioade consecutive);
- Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Petricani” – 1,7 mil. lei (mai mult de 4 ani);
- Î.S. DIP „Casa de comerț” – 1,2 mil. lei (mai mult de 4 ani).

Totodată, 10 din 11 întreprinderi de stat cu capital propriu negativ înregistrează această situație atît la 01.01.2019, cît și la 31.12.2019. Este de remarcat că, potrivit art. 5 alin. (5) din Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, dacă, la expirarea a 3 ani consecutivi de administrare, valoarea activelor nete (capitalului propriu) ale întreprinderii de stat va fi mai mică decît mărimea capitalului social, fondatorul va adopta una dintre următoarele hotărîri: a) de reducere a capitalului social, respectînd prevederile art.4 alin.(1) din legea prenotată; b) de transmitere a unor bunuri sau mijloace bănești în calitate de aport la capitalul social; c) de dizolvare a întreprinderii de stat, dacă activele nete sînt sub limita prevăzută la art.4 alin.(1) din lege.

La situația din 31.12.2019, *active nete mai mici decît limita stabilită* la art.4 alin.(1) din Legea nr. 246/2017 se înregistrează la 10 întreprinderi de stat. Prin urmare, cu privire la aceste întreprinderi, fondatorul urmează să întreprindă măsurile necesare în conformitate cu cadrul legal în vigoare.

De asemenea, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu* (financiară) la întreprinderile de stat, în anul 2019, a constituit *per ansamblu* 0,65% (raportul dintre profitul net și valoarea medie a capitalului propriu), ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2019, s-au obținut 0,65 bani profitul net.

Analiza indicatorilor de rezultat

Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2019 întreprinderile de stat au înregistrat un profit brut în mărime de 938,1 mil. lei și este cu 99,6 mil. lei mai mare comparativ cu anul 2018, din cauza majorării veniturilor din vânzări (cu 116,7 mil. lei) superior majorării costului vânzărilor (cu 17,1 mil. lei).

Tabelul 5

Analiza indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat

Nr. d/o	Indicatori	2018, mil. lei	2019, mil. lei	Devierea, +/- mil. lei
1.	Venituri din vânzări	3 925,6	4 042,3	+116,7
2.	Costul vânzărilor	3 087,1	3 104,2	+17,1
3.	Profitul brut	838,5	938,1	+99,6
4.	Alte venituri din activitatea operațională	268,2	187,7	-80,5
5.	Cheltuieli de distribuire	36,5	54,6	+18,1
6.	Cheltuieli administrative	783,0	745,8	-37,2
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	367,2	311,6	-55,6
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	-80,0	13,8	+93,8
9.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	103,4	133,8	+30,4
10.	Profit (pierdere) pînă la impozitare	23,4	147,6	+124,2
11.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	32,7	43,4	+10,7
12.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-9,3	104,2	+113,5

Veniturile din vânzări înregistrate de toate întreprinderile de stat în anul 2019 au constituit 4042,3 mil. lei. În anul de raportare, 58 întreprinderi de stat (sau 41,1%) au înregistrat o *micșorare* cu 133,4 mil. lei a *veniturilor din vânzări*, din care cele mai mari micșorări se înregistrează la:

- Î.S. „Gărilor și Stațiile Auto” – cu 50,6 mil. lei;
- Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” – cu 7,6 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului” – cu 6,9 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Poligrafic” – cu 5,1 mil. lei;
- I.S. Institutul de Geodezie, Prospekțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” – cu circa 5,0 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” – cu 4,7 mil. lei;
- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” – cu 4,3 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de Stat pentru atestarea și omologarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților” – cu 4,1 mil. lei etc.

Este de remarcat că micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine o micșorare a taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat, fapt ce reprezintă *un risc fiscal pentru bugetul public național*.

De altfel, *cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări* în anul 2019, se înregistrează la:

- Î.S. „Poșta Moldovei” – cu 81,9 mil. lei;
- Î.S. „Calea Ferată” – cu 30,2 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” – cu 26,6 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro” – cu 16,4 mil. lei;
- Î.S. „Cartuș” – cu 9,5 mil. lei;
- Î.S. „Teatrul Național de Operă și Balet” – cu 8,4 mil. lei;
- Î.S. „Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert” – cu 5,8 mil. lei.

Totodată, din 141 întreprinderi de stat supuse analizei, 7 întreprinderi de stat nu înregistrează nici în anul 2018 nici în 2019 venituri din vânzări.

În partea ce vizează *cheltuielile din activitatea operațională* suportate de către întreprinderile de stat în anul 2019, se atestă că valoarea acestora a constituit per total 1112,0 mil. lei sau cu 74,8 mil. lei mai puțin comparativ cu perioada anului 2018, micșorare condiționată de diminuarea cheltuielilor administrative cu 37,2 mil. lei și altor cheltuieli din activitatea operațională cu 55,6 mil. lei față de anul 2018.

Majoritatea cheltuielilor din activitatea operațională este reprezentată de cheltuielile administrative care au constituit 67,1% (sau 745,8 mil. lei). De asemenea, ponderea altor cheltuieli din activitatea operațională este de 28,0% (sau 311,6 mil. lei). Cheltuielile de distribuire au înregistrat ponderea minoritară în total cheltuieli din activitatea operațională – 4,9% (sau 54,6 mil. lei), care s-au majorat cu 18,0 mil. lei comparativ cu perioada anului precedent.

Respectiv, în anul 2019, întreprinderile de stat au înregistrat, per ansamblu, *profit din activitatea operațională* în valoare de 13,8 mil. lei, în timp ce în anul 2018 au fost înregistrate pierderi în mărime de 80,0 mil. lei. În particular, se remarcă că *61 întreprinderi de stat sau 43,3% din întreprinderile supuse monitorizării, înregistrează în anul 2019 pierderi din activitatea operațională*. Astfel, se atestă că 100% din întreprinderile administrate de Cancelaria de Stat înregistrează pierderi din activitatea operațională, urmate de 88,9% din întreprinderile administrate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și 78,6% din totalul întreprinderilor din domeniul irigației și gospodăririi apelor și 50,0% din întreprinderile administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor. De asemenea, 20,0% din întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” în anul 2019 au înregistrat pierderi din activitatea operațională, activitatea acestor întreprinderi fiind nerentabilă din punct de vedere economic.

Ca volum, *cele mai considerabile pierderi din activitatea operațională* au fost înregistrate de:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 34,5 mil. lei;
- Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert” – 22,8 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” – 21,8 mil. lei
- Î.S. Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” – 15,8 mil. lei;
- Î.S. Teatrul Național „Mihai Eminescu” – 14,1 mil. lei;
- Î.S. Teatrul Dramatic Rus de Stat „A.P. Cehov” - 8,1 mil. lei;
- Î.S. „Sala cu Orgă” – 8,1 mil. lei;
- Î.S. Teatrul Național de Stat „V. Alecsandri” – 7,6 mil. lei etc.

Totodată, în anul 2019, întreprinderile de stat au înregistrat per total *profit din alte activități* în cuantum de 133,8 mil. lei, valoarea acestuia majorându-se cu 30,4 mil. lei în raport cu anul 2018.

În rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, întreprinderile de stat au înregistrat profit net al perioadei de gestiune în mărime de 104,2 mil. lei, în timp ce în anul 2018 a fost înregistrată pierdere netă în mărime de 9,3 mil. lei. Factorii care au stat la baza majorării rezultatului financiar net al perioadei de gestiune înregistrat de întreprinderile de stat sunt: majorarea profitului brut al întreprinderilor de stat, diminuarea cheltuielilor din activitatea operațională, precum și majorarea profitului din alte activități.

Este de remarcat faptul că, în comparație cu anul 2018, se atestă o îmbunătățire a indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat, majorându-se procentul întreprinderilor de stat ce au activat cu profit (de la 58,2% la 63,8%) și diminuându-se ponderea întreprinderilor ce au activat cu pierderi nete (de la 39,7% la 34,8%).

Situația financiară a întreprinderilor de stat

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	3=2/1	4	5	6=5/1	7	8	9=8/1
2018	141	56	39,7	156,0	82	58,2	146,7	3	2,1
2019	141	49	34,8	85,9	90	63,8	190,1	2	1,4

În perioada de gestiune, din numărul total al întreprinderilor care au înregistrat profit, 28 întreprinderi de stat sau 31,1% au obținut *profit net mai mare de 1 milion lei*. Cele mai mari profituri fiind înregistrate de către:

- Î.S. „Poșta Moldovei” – 37,6 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” – 35,4 mil. lei;
- Î.S. „Moldelectrica” – 22,9 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” – 13,6 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” – 9,8 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa” – 9,7 mil. lei.

Rentabilitatea veniturilor din vânzări (profit net/venituri din vânzări) a întreprinderilor de stat care au înregistrat în anul 2019 profit net (90 întreprinderi) constituie 6,56%, aceasta comunicând despre faptul că în perioada analizată, întreprinderile respective au obținut, per total, 6,56 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

Din 90 întreprinderi de stat cu profit net, la 27 întreprinderi se observă o *diminuare* cu circa 27,2 mil. lei a *profitului net* comparativ cu anul 2018, cele mai semnificative micșorări fiind înregistrate la:

- Î.S. „Moldelectrica” - cu 5,8 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro” - cu 5,0 mil. lei;
- Î.S. „Radiocomunicații” - cu 3,2 mil. lei;
- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - cu 1,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni” - cu 1,2 mil. lei
- Î.S. Teatrul Național „Mihai Eminescu” - cu 1,0 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Geodezie, Prospekțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - cu 1,0 mil. lei.

Concomitent, este de remarcat că din numărul total al întreprinderilor de stat ce au obținut pierderi nete (49 întreprinderi), 13 întreprinderi sau 26,5% din numărul total al întreprinderilor cu pierderi au înregistrat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei (întrucât a avut loc depășirea considerabilă a cheltuielilor comparativ cu veniturile înregistrate în anul 2019)*, cele mai mari pierderi fiind obținute de:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 26,5 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 21,4 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” - 4,5 mil. lei;
- Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” - 2,8 mil. lei;
- Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid” - 2,5 mil. lei.

La fel, s-a constatat că 15 întreprinderi de stat, care în anul 2018 au înregistrat profit net în mărime totală de 10,6 mil. lei, în anul 2019 au generat pierderi nete în mărime de 11,9 mil. lei, cele mai mari decalaje fiind reflectate în tabelul 7.

Întreprinderile de stat cu cel mai mare decalaj între profitul net înregistrat în anul 2018 și pierdere netă aferentă anului 2019, mil. lei

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii	Profit net, anul 2018	Pierdere netă, anul 2019	Diferența
1.	Î.S. „Gărilor și Stațiile Auto”	4,2	0,8	-5,0
2.	Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect”	0,04	2,8	-2,84
3.	Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert”	0,8	1,6	-2,4
4.	Î.S. pentru Silvicultură „Edineț”	1,3	1,4	-2,7
5.	Î.S. „Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului”	1,4	0,1	-1,5
6.	Î.S. „Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”	1,5	0,7	-2,2
7.	Î.S. „Palatul Republicii”	0,3	0,9	-1,2

Raportul dintre pierdere netă a întreprinderilor de stat, care în anul 2019 generează pierderi nete și veniturile din vânzări obținute de acestea constituie aproximativ 7,53%, ceea ce semnifică faptul că, întreprinderile respective înregistrează per total în anul de raportare 7,53 bani pierderi nete la 1 leu venituri din vânzări.

Analiza creanțelor și datoriilor. Întreprinderile de stat la finele anului 2019 au înregistrat *creanțe totale* în valoare de 2920,7 mil. lei, acestea fiind cu 122,8 mil. lei mai mari comparativ cu valoarea înregistrată la începutul anului analizat. La 31.12.2019, majoritatea creanțelor întreprinderilor sunt constituite din creanțe curente, acestea reprezentând 1544,4 mil. lei (sau 52,9%). Creanțele pe termen lung, care includ și avansurile pe termen lung au înregistrat 1376,3 mil. lei (sau 47,1%).

După cum se observă din figura 1, majorarea creanțelor întreprinderilor a fost generată de majorarea creanțelor pe termen lung cu 207,1 mil. lei, care a fost cauzată în special de majorarea cu 183,1 mil. lei a avansurilor acordate pe termen lung. Totodată, creanțele curente s-au micșorat cu 84,3 mil. lei față de începutul anului 2019, fapt condiționat în special de micșorarea creanțelor comerciale (cu 72,9 mil. lei) și altor creanțe (cu 17,9 mil. lei).

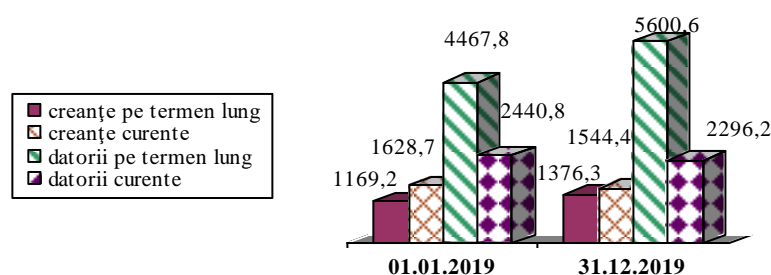

Figura 1. Evoluția creanțelor și datoriilor întreprinderilor de stat în perioada anului 2019, mil. lei

În partea ce ține de *datoriile întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2019, valoarea acestora s-a majorat cu 988,2 mil. lei. Astfel, datoriile întreprinderilor de stat, în sumă totală de 7896,8 mil. lei la finele anului 2019, au fost constituite din datorii pe termen lung în proporție de 70,9% sau 5600,6 mil. lei și din datorii curente – 29,1% sau 2296,2 mil. lei.

În anul 2019, datoriile pe termen lung au înregistrat o majorare valorică în raport cu începutul anului 2019 cu 1132,8 mil. lei, pe când datoriile curente s-au diminuat cu 144,6 mil. lei.

Majorarea datoriilor pe termen lung a fost condiționată în special de creșterea valorică a altor datorii pe termen lung (cu 1106,4 mil. lei), care de altfel dețin ponderea majoritară în totalul datoriilor pe termen lung – 88,7% sau 4970,0 mil. lei. *De remarcat, de*

asemenea, că o parte a altor datorii pe termen lung revine terenurilor întreprinderilor de stat, primite în gestiune economică și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „Alte datorii pe termen lung”.

Concomitent, din totalul datoriilor pe termen lung, creditele bancare pe termen lung constituie 210,7 mil. lei sau 3,8%, împrumuturile pe termen lung – 418,4 mil. lei sau 7,47%, iar datoriile pe termen lung privind leasingul financiar – 1,5 mil. lei sau 0,03%.

Micșorarea datoriilor curente la întreprinderi a fost condiționată în mare parte de diminuarea avansurilor primite curente (cu 92,5 mil. lei), datoriilor față de părțile afiliate (cu 59,3 mil. lei), datoriilor comerciale (cu 49,9 mil. lei) și datoriilor față de personal (cu 22,9 mil. lei). De altfel, volumul altor datorii curente a crescut față de începutul anului 2019 cu 46,2 mil. lei, a datoriilor privind asigurările sociale și medicale cu 15,2 mil. lei, a provizioanelor curente cu 11,7 mil. lei, a datoriilor față de buget cu 9,7 mil. lei. Totodată, creditele bancare pe termen scurt au fost achitate în mărime de 5,7 mil. lei, soldul acestora la situația din 31.12.2019 fiind 0,001 mil. lei.

Totodată, ponderile majoritare în totalul datoriilor curente revin datoriilor comerciale – 41,5% sau 951,9 mil. lei, altor datorii curente – 12,7% sau 291,7 mil. lei, avansurilor primite curente – 12,1% sau 277,3 mil. lei și veniturilor anticipate curente – 11,0% sau 252,1 mil. lei.

În rezultatul analizei situațiilor financiare, s-a constatat că la situația din 31.12.2019, la 40 întreprinderi de stat sau 29,1% din totalul întreprinderilor monitorizate *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămâne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri ținute spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre impulsionearea activității întreprinderilor, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Suplimentar, se enunță că cele mai mari majorări și diminuări ale datoriilor (curente și pe termen lung) sunt reflectate în următorul tabel.

Tabelul 8

***Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor
întreprinderilor de stat în anul 2019, mil. lei***

Nr. d/o	<i>Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2019</i>		Nr. d/o	<i>Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2019</i>	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	1028,7	1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	105,0
2.	Î.S. „Direcția Nodului Hidrotehnic Costești-Stîncă”	84,7	2.	Î.S. „Poșta Moldovei”	44,0
3.	Î.S. „Moldelectrica”	41,1	3.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	34,7
4.	Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău”	34,5	4.	Î.S. Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro”	12,9
5.	Întreprinderea Agricolă de stat „Vivafiora”	18,7	5.	Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Hîncești”	25,4
6.	Î.S. „Servicii Pază”	5,5	6.	Î.S. „Gările și Stațiile Auto”	10,1
7.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	4,2	7.	Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”	6,5
8.	Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”	3,8	8.	Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici”	4,6
9.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	2,8	9.	Î.S. „Sistemul de Gospodărire a Apelor „Nistru-Centru”	3,3
10.	Î.S. „Radiocomunicații”	2,6	10.	Î.S. „Direcția bazinieră de gospodărire a apelor”	2,5

Concluzionînd asupra celor analizate, se constată necesitatea supravegherii continue a activității tuturor întreprinderilor de stat pentru a asigura administrarea eficientă a activității lor; menținerea costurilor și cheltuielilor la un nivel optim care să permită înregistrarea rezultatului pozitiv din activitatea desfășurată; valorificarea eficientă a stocurilor; monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice și întreprinderea măsurilor cuvenite în vederea recuperării acestora pentru a nu admite creanțe compromise etc.

I.2 Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2019 a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Analiza activelor. Efectuînd monitoringul financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare – societăți comerciale), s-a constatat că potrivit bilanțului generalizat, *valoarea totală a activelor* societăților comerciale este de 19501,7 mil. lei, care s-a majorat în perioada de gestiune cu 1421,3 mil. lei, din cauza creșterii valorice a activelor imobilizate ale societăților cu 1228,8 mil. lei, precum și a activelor circulante cu 192,5 mil. lei. Este de remarcat că majorarea activelor societăților comerciale se datorează preponderent creșterii considerabile a activelor S.A. „RED Nord” în anul 2019, care la situația din 31.12.2019 a înregistrat un volum de active în mărime de 3236,3 mil. lei, majorîndu-se cu 1378,3 mil. lei, comparativ cu situația din 01.01.2019.

Majorarea activelor imobilizate ale societăților comerciale a fost generată în special de majorarea semnificativă a mijloacelor fixe cu 1311,2 mil. lei și creanțelor pe termen lung - cu 84,1 mil. lei. Totodată, în componența activelor imobilizate au fost înregistrate și diminuări valorice, cele mai semnificative fiind atestate la imobilizările corporale în curs de execuție cu 103,0 mil. lei și la imobilizările necorporale - cu 79,7 mil. lei. La celelalte grupe de active imobilizate se atestă modificări neesențiale ale valorii acestora pe parcursul perioadei analizate.

Tabelul 9

Analiza structurii activelor (patrimoniului) societăților comerciale, în dinamică

Grupe de active	01.01.2019		31.12.2019		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5=3-1</i>	<i>6=4-2</i>
1. Imobilizări necorporale	575,0	3,2	495,3	2,5	-79,7	-0,7
2. Imobilizări corporale în curs de execuție	469,3	2,6	366,3	1,9	-103,0	-0,7
3. Terenuri	726,7	4,0	732,1	3,75	+5,4	-0,25
4. Mijloace fixe	10 771,5	59,6	12 082,7	62,0	+1 311,2	+2,4
5. Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate	18,5	0,1	17,4	0,1	-1,1	-
6. Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate	19,8	0,11	19,8	0,1	-	-0,01
7. Investiții imobiliare	51,5	0,28	48,1	0,2	-3,4	-0,08
8. Creanțe pe termen lung	568,6	3,1	652,7	3,4	+84,1	+0,3
9. Avansuri acordate pe termen lung	1,2	0,01	1,8	0,01	+0,6	-
10. Alte active imobilizate	364,6	2,0	379,3	1,94	+14,7	-0,06
Total active imobilizate, din care:	13 566,7	75,0	14 795,5	75,9	+1 228,8	+0,9
<i>S.A. „RED Nord”</i>	<i>1 713,6</i>		<i>2 955,7</i>		<i>+1 242,1</i>	
1. Materiale	379,9	2,1	382,6	2,0	+2,7	-0,1
2. Obiecte de mică valoare și scurtă durată	28,0	0,2	32,1	0,1	+4,1	-0,1
3. Producția în curs de execuție și produse	527,9	2,92	495,2	2,54	-32,7	-0,38
4. Mărfuri	91,1	0,5	54,4	0,3	-36,7	-0,2
5. Creanțe comerciale	1 728,7	9,56	1 621,4	8,3	-107,3	-1,26
6. Creanțe ale părților afiliate	34,5	0,2	8,7	0,04	-25,8	-0,16
7. Avansuri acordate curente	170,6	0,9	258,4	1,3	+87,8	+0,4

Grupe de active	01.01.2019		31.12.2019		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
8. Creanțe ale bugetului	261,6	1,5	263,5	1,3	+1,9	-0,2
9. Creanțe ale personalului	4,3	0,02	4,6	0,02	+0,3	-
10. Alte creanțe curente	804,8	4,5	957,5	4,9	+152,7	+0,4
11. Numerar în casierie și la conturi curente	281,1	1,6	288,4	1,5	+7,3	-0,1
12. Alte elemente de numerar	27,9	0,1	32,1	0,2	+4,2	+0,1
13. Investiții financiare curente în părți neafiliate	20,7	0,1	108,6	0,6	+87,9	+0,5
14. Alte active circulante	152,6	0,8	198,7	1,0	+46,1	+0,2
Total active circulante, din care:	4 513,7	25,0	4 706,2	24,1	+192,5	-0,9
<i>S.A. „RED Nord”</i>	<i>144,4</i>		<i>280,6</i>		<i>+136,2</i>	
Total active, din care:	18 080,4	100	19 501,7	100	+1 421,3	X
<i>S.A. „RED Nord”</i>	<i>1 858,0</i>		<i>3 236,3</i>		<i>+1 378,3</i>	-

De asemenea, se remarcă că, majorarea activelor imobilizate² per total societăți a fost condiționată în special de înregistrarea de către S.A. „RED Nord” la 31.12.2019 a activelor imobilizate în valoare de 2955,7 mil. lei. Astfel, micșorarea netă a activelor imobilizate a societăților comerciale față de 01.01.2019 ca rezultat al activității economico-financiare desfășurate în anul 2019, cu excepția modificării valorii activelor imobilizate ale S.A. „RED Nord”, a constituit 13,3 mil. lei.

Majorarea activelor circulante a fost condiționată de majorarea valorică a altor creanțe curente 152,7 mil. lei, a investițiilor financiare curente în părți neafiliate - cu 87,9 mil. lei și a avansurilor acordate curente – cu 87,8 mil. lei. De asemenea, se atestă că toate grupele de active circulante s-au majorat valoric comparativ cu începutul anului 2019, cu excepția creanțelor comerciale care s-au redus cu 107,3 mil. lei, mărfurilor – cu 36,7 mil. lei, producției în curs de execuție și produselor – cu 32,7 mil. lei și a creanțelor ale părților afiliate respectiv cu 25,8 mil. lei. Suplimentar, societățile analizate înregistrează, la 31.12.2019, valori nesemnificative aferente activelor biologice circulante – 3,72 mii lei.

Analizînd *structura activelor* societăților comerciale, se atestă că majoritatea activelor societăților comerciale este reprezentată de activele imobilizate – 75,9% sau 14795,5 mil. lei, în timp ce activele circulante constituie 24,1% din cuantumul total al activelor societăților comerciale sau 4706,2 mil. lei. În particular, activele societăților comerciale sunt constituite în mare parte din mijloace fixe – 62,0% sau 12082,7 mil. lei și creanțe comerciale – 8,3% sau 1621,4 mil. lei. Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor societăților comerciale.

Totodată, se atestă că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 12 societăți comerciale înregistrează majorări ale activelor totale comparativ cu situația din 01.01.2019, iar 22 societăți comerciale înregistrează diminuări ale activelor totale.

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale sînt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 10

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale, mil. lei

Nr. d/o	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2019		Nr. d/o	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2019	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „RED Nord”	+1 378,3	1.	S.A. „Moldtelecom”	-187,6
2.	S.R.L. „Arena Națională”	+94,9	2.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	-30,8
3.	S.A. „Termoelectrica”	+94,8	3.	S.A. „Franzeluța”	-18,0
4.	S.A. „CET-Nord”	+69,7	4.	S.A. „Metalferos”	-17,7

² Majorarea valorii activelor imobilizate a societăților comerciale monitorizate se datorează în special creșterii valorii mijloacelor fixe a S.A. „RED Nord”, în anul 2019 comparativ cu anul 2018, cu 1146,8 mil. lei (ca rezultat al evaluării ulterioare în baza modelului reevaluării și ca rezultat al investițiilor efectuate) și reflectării în bilanțul S.A. „RED Nord”, la situația din 31.12.2019, a valorii creanțelor pe termen lung de 93,4 mil. lei.

De asemenea, se menționează că în componența activelor totale ale societăților comerciale, *activele financiare* constituie 4234,9 mil. lei sau 21,7%, valoarea acestora fiind cu 292,6 mil. lei mai mare în raport cu începutul anului 2019. *Activele nefinanciare* ale societăților comerciale constituie 15266,8 mil. lei sau 78,3% din totalul activelor, fiind cu 1128,7 mil. lei mai mari față de începutul anului 2019.

În contextul celor analizate, se menționează că *rentabilitatea activelor (rentabilitatea economică)* înregistrată de către societăți în anul 2019 (*raportul dintre profitul până la impozitare/valoarea medie a activelor*) a constituit *per ansamblu* 1,85%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu active s-au obținut de către societățile comerciale 1,85 bani profit până la impozitare.

Analiza capitalului propriu. Capitalul propriu (*patrimoniul net*) al societăților comerciale constituie 12494,3 mil. lei la situația din 31.12.2019, și s-a majorat cu 1645,9 mil. lei față de începutul perioadei analizate, în rezultatul obținerii de către societăți a profitului net în anul 2019 în mărime de 276,3 mil. lei, a majorării capitalului social și suplimentar cu 290,8 mil. lei, a rezervelor – cu 330,5 mil. lei și a altor elemente de capital propriu – cu 1423,1 mil. lei. În același timp, se constată că societățile au repartizat pe parcursul anului 2019 profitul anilor precedenți în sumă de 503,7 mil. lei și au reflectat pierderi în mărime de 171,1 mil. lei apărute în urma erorilor contabile comise la înregistrarea elementelor contabile din anii precedenți, dar depistate și corectate în anul 2019.

Tabelul 11

Analiza structurii și evoluției pasivelor societăților comerciale

Grupe de pasive	01.01.2019		31.12.2019		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
A	1	2	3	4	5=3-1	6=4-2
1. Capital social și suplimentar	3 602,3	19,9	3 893,1	20,0	+290,8	+0,1
2. Rezerve	5 416,5	29,9	5 747,0	29,5	+330,5	-0,4
3. Corecții ale rezultatelor anilor precedenți		-	(171,1)	-0,9	-171,1	-0,9
4. Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	1 041,6	5,8	537,9	2,8	-503,7	-3,0
5. Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune		-	276,3	1,4	+276,3	+1,4
6. Alte elemente de capital propriu	788,0	4,4	2 211,1	11,3	+1 423,1	+6,9
Total capital propriu, din care:	10 848,4	60,0	12 494,3	64,1	+1 645,9	+4,1
S.A. „RED Nord”	1 674,8		2 859,3		+1 184,5	
1. Credite bancare pe termen lung	512,0	2,8	506,0	2,6	-6,0	-0,2
2. Împrumuturi pe termen lung	577,5	3,19	659,8	3,4	+82,3	+0,21
3. Datorii pe termen lung privind leasingul financiar	0,8	0,01	0,9	0,01	+0,1	-
4. Alte datorii pe termen lung	3 457,4	19,1	3 079,0	15,79	-378,4	-3,31
Total datorii pe termen lung, din care:	4 547,7	25,1	4 245,7	21,8	-302,0	-3,3
S.A. „RED Nord”	99,2		106,4		+7,2	
1. Credite bancare pe termen scurt	455,2	2,5	419,3	2,2	-35,9	-0,3
2. Datorii comerciale	1 633,4	9,0	1 697,9	8,7	+64,5	-0,3
3. Datorii față de părțile afiliate	1,5	0,01	2,5	0,01	+1,0	-
4. Avansuri primite curente	144,5	0,8	150,6	0,8	+6,1	-
5. Datorii față de personal	79,5	0,5	79,0	0,4	-0,5	-0,1
6. Datorii privind asigurările sociale și medicale	17,6	0,1	24,3	0,1	+6,7	-
7. Datorii față de buget	40,0	0,2	43,6	0,2	+3,6	-
8. Venituri anticipate curente	25,9	0,2	126,9	0,6	+101,0	+0,4
9. Datorii față de proprietari	111,6	0,62	8,0	0,04	-103,6	-0,58
10. Finanțări și încasări cu destinație specială curente	-		10,4	0,05	+10,4	+0,05
11. Provizioane curente	108,2	0,6	117,2	0,6	+9,0	-
12. Alte datorii curente	66,9	0,37	82,0	0,4	+15,1	+0,03
Total datorii curente, din care:	2 684,3	14,9	2 761,7	14,1	+77,4	-0,8
S.A. „RED Nord”	84,0		270,6		+186,6	
Total pasive, din care:	18 080,4	100	19 501,7	100	+1 421,3	x
S.A. „RED Nord”	1 858,0		3 236,3		+1 378,3	-

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

Este de remarcat că majorarea capitalului propriu³ al societăților comerciale se datorează creșterii capitalului propriu a S.A. „RED Nord” în anul 2019, mărimea căruia la situația din 31.12.2019 a constituit 2859,3 mil. lei. Astfel, majorarea netă a capitalului propriu a societăților comerciale față de 01.01.2019 ca rezultat al activității economico-financiare desfășurate în anul 2019, cu excepția modificării valorii capitalului propriu a S.A. „RED Nord”, a constituit 461,4 mil. lei

La fel, este de remarcat că, la finele anului 2019, capitalul social și suplimentar al societăților comerciale potrivit situațiilor financiare ale entităților, a constituit 3893,1 mil. lei, din care capitalul social reprezintă 3456,9 mil. lei (sau 88,8%) și este cu 291,1 mil. lei mai mare comparativ cu începutul anului 2019, din care 58,1 mil. lei reprezintă majorarea capitalului social al S.A. „Circul din Chișinău”, majorare care nu poate fi apreciată obiectiv, întrucât datele aferente capitalului social din situațiile financiare ale societății pe acțiuni la situația din 01.01.2019 diferă de baza de date a Registrului patrimoniului public. Totodată, se atestă că, majorarea capitalului social per total societăți comerciale a fost condiționată de majorarea capitalului social în anul 2019 la S.R.L. „Arena Națională” cu 202,0 mil. lei și S.A. „Moldtelecom” cu 30,9 mil. lei. Suplimentar la cele expuse, se menționează că aproximativ 46,0% din valoarea capitalului propriu al societăților comerciale monitorizate sunt reprezentate de rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve.

Valoarea rezervelor totale la situația din 31.12.2019 a constituit 5747,0 mil. lei și s-a majorat în perioada de gestiune cu 330,5 mil. lei. În acest context, se evidențiază că cele mai mari rezerve la situația din 31.12.2019 se înregistrează la S.A. „Moldtelecom” (3320,7 mil. lei), S.A. „Termoelectrica” (893,9 mil. lei), S.A. „Metalferos” (353,2 mil. lei), S.A. „RED Nord” (322,4 mil. lei), S.A. „Franzeleuța” (235,5 mil. lei) și S.A. „Barza Albă” (170,6 mil. lei) etc.

Totodată, se menționează că din numărul total al societăților comerciale, la situația din 31.12.2019, *15 societăți comerciale sau 44,1% înregistrează pierderi neacoperite ale anilor precedenți care în mare parte nu s-au diminuat față de 01.01.2019, inclusiv în condițiile existenței unui volum considerabil de rezerve.*

Conform art.46 din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor societății și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Prin urmare, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale societăților comerciale (adunarea generală a acționarilor/ consiliu/ organul executiv) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Concomitent, se atestă că 19 societăți comerciale sau 55,9% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat *o majorare a capitalului propriu* în sumă totală de 1771,5 mil. lei (din cauza înregistrării în special a profitului net al perioadei de gestiune,

³ Majorarea valorii capitalului propriu a societăților comerciale monitorizate se datorează în special creșterii valorii altor elemente de capital propriu a S.A. „RED Nord” cu 1118,0 mil. lei, în anul 2019 comparativ cu anul 2018, ca rezultat al evaluării ulterioare a mijloacelor fixe în baza modelului reevaluării.

majorării capitalului social, majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, reflectării corecțiilor pozitive ale rezultatelor anilor precedenți).

Cele mai considerabile majorări ale capitalului propriu au fost înregistrate de:

- S.A. „RED Nord” – cu 1184,5 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” – cu 196,4 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” – cu 195,0 mil. lei;
- S.A. „CET-Nord” – cu 87,7 mil. lei.

De altfel, 15 societăți comerciale sau 44,1% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat o *micșorare a capitalului propriu* cu 125,6 mil. lei. Cele mai considerabile diminuări ale capitalului propriu, cauzate preponderent de înregistrarea pierderii nete a perioadei de gestiune, utilizarea profitului nerepartizat al anilor precedenți, reflectarea pierderilor neacoperite ale anilor precedenți și/sau reflectarea corecțiilor negative ale rezultatelor anilor precedenți, au fost înregistrate de:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – cu 102,5 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Criuleni” – cu 5,0 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” – cu 4,6 mil. lei;
- S.A. Uzina de tractoare „Tracom” – cu 3,5 mil. lei.

Suplimentar, se menționează că 2 din societățile comerciale monitorizate (S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și S.A. „Loteria Națională a Moldovei”) au înregistrat la situația din 31.12.2019 valoare negativă a capitalului propriu din cauza pierderilor nete înregistrate în anul 2019. Totodată, la sfârșitul anului 2019, din numărul total al societăților comerciale, 4 societăți comerciale (S.R.L. „IT-Cafe”, S.A. „Drumuri Strășeni”, S.A. „MoldFarm” și S.A. „Drumuri Rîșcani”) au înregistrat un capital propriu (patrimoniu net/active nete) mai mic decât capitalul social, întrucât acestea înregistrează pierderi neacoperite ale anilor precedenți semnificative. În contextul dat, se remarcă:

- potrivit art.39 al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, valoarea activelor nete ale societății pe acțiuni nu poate fi mai mică decât mărimea capitalului ei social. Dacă, la expirarea a 3 ani financiari consecutivi, *cu excepția primului an financiar*, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social, orice acționar al societății este în drept să ceară adunării generale anuale a acționarilor adoptarea uneia din *următoarele hotărâri*: cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare;

- potrivit art.35 al Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, societatea este obligată să-și reducă capitalul social dacă la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor, valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât capitalul social și asociații nu acoperă pierderile survenite. În cazul menționat, adunarea generală a asociaților este obligată să decidă reducerea capitalului social pînă la mărimea capitalului social efectiv vărsat sau pînă la valoarea activelor nete determinată în conformitate cu prevederile legale. În cazul în care, în urma reducerii valorii activelor nete, aceasta va fi sub cuantumul minim al capitalului social stabilit de legislație, asociații sînt obligați să lichideze societatea, dacă nu vor acoperi pierderile.

În acest context, se evidențiază că societățile comerciale S.A. „Drumuri Strășeni”, S.A. „MoldFarm” și S.R.L. „IT-Cafe” înregistrează depășirea capitalului social față de capitalul propriu atît la 01.01.2019, cît și la 31.12.2019, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea activității economice normale a entităților, dacă nu se vor întreprinde acțiuni

de redresare. Respectiv, anumite măsuri cu privire la activitatea ulterioară a societăților prenotate sunt necesare de întreprins pentru a diminua riscurile fiscale aferente.

Totodată, se atestă că S.R.L. „Arena Națională” a înregistrat un capital propriu mai mic decât capitalul social, întrucât societatea comercială a generat pierdere netă în anul 2019, care se datorează altor fapte economice care nu se referă la activitatea operațională. Respectiv, corelația dintre capitalul propriu și capitalul social urmează a fi analizată ulterior demarării activității propriu-zise pentru aprecierea obiectivă a acesteia.

Reieșind din cele expuse, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu (rentabilitatea financiară)* înregistrată de către societățile comerciale în anul 2019 (*raportul dintre profitul net/valoarea medie a capitalului propriu*) a constituit per ansamblu 2,37%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2019, s-au obținut de către societățile comerciale 2,37 bani profit net.

Analiza indicatorilor de rezultat. Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2019 societățile comerciale au înregistrat per total un profit brut în mărime de 1418,0 mil. lei și este cu 25,2 mil. lei mai mare comparativ cu valoarea aferentă anului 2018, întrucât a avut loc majorarea veniturilor din vânzări (cu 628,9 mil. lei) superior majorării costului vânzărilor (cu 603,7 mil. lei).

Tabelul 12

Analiza indicatorilor de rezultat a societăților comerciale

Nr. d/o	Indicatori	2018, mil. lei	2019, mil. lei	Devierea, +/- mil. lei
1.	Venituri din vânzări	14363,3	14992,2	+628,9
2.	Costul vânzărilor	12970,5	13574,2	+603,7
3.	Profitul brut	1392,8	1 418,0	+25,2
4.	Alte venituri din activitatea operațională	235,0	275,6	+40,6
5.	Cheltuieli de distribuie	437,0	527,5	+90,5
6.	Cheltuieli administrative	436,2	417,6	-18,6
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	288,5	363,4	+74,9
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	466,1	385,1	-81,0
9.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	26,5	-37,1	-63,6
10.	Profit (pierdere) până la impozitare	492,6	348,0	-144,6
11.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	60,7	71,6	+10,9
12.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	431,9	276,4	-155,5

Din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 12 societăți au înregistrat o majorare a veniturilor din vânzări cu 1513,9 mil. lei, 19 societăți comerciale au înregistrat în anul 2019 o micșorare a veniturilor din vânzări cu 885,0 mil. lei, iar 3 societăți nu înregistrează atât în anul 2018, cât și în anul 2019, venituri din vânzări.

Cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări s-au înregistrat la S.A. „EnergoCom” - cu 776,1 mil. lei, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – cu 642,5 mil. lei, S.A. „Răut” - cu 29,8 mil. lei și S.A. „RED Nord” – cu 19,7 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari diminuări ale veniturilor din vânzări* în raport cu anul 2018, se înregistrează la S.A. „Metalferos” - cu 256,6 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” – 244,4 mil. lei, S.A. „Drumuri Soroca” - cu 66,4 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - cu 65,4 mil. lei și S.A. „Drumuri Rîșcani” - cu 61,6 mil. lei.

Este de remarcat că, micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine diminuarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat și prezintă un *risc fiscal pentru bugetul public național*.

Concomitent, în perioada anului 2019 societățile comerciale au înregistrat cheltuieli din activitatea operațională în valoare de 1308,5 mil. lei, acestea fiind cu 146,8 mil. lei mai mari în raport cu perioada anului 2018. Din totalul cheltuielilor din activitatea operațională

ale societăților comerciale, 40,3% le revin cheltuielilor de distribuie (527,5 mil. lei), 31,9% - cheltuielilor administrative (417,6 mil. lei) și 27,8% - altor cheltuieli din activitatea operațională (363,4 mil. lei). Toate tipurile de cheltuieli din activitatea operațională per total societăți comerciale, cu excepția cheltuielilor administrative, au înregistrat majorări comparativ cu anul 2018.

De asemenea, se remarcă faptul că în anul 2019 societățile comerciale au înregistrat per total *profit din activitatea operațională* în mărime de 385,1 mil. lei sau cu 81,0 mil. lei mai puțin față de anul 2018.

În particular, se menționează că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 12 societăți au înregistrat *pierderi din activitatea operațională* (întrucât cheltuielile din activitatea operațională depășesc veniturile din activitatea operațională), cele mai mari fiind înregistrate de S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (100,8 mil. lei), S.A. „CET-Nord” (8,2 mil. lei), S.A. „Răut” (6,1 mil. lei), S.A. SanfarmPrim” (2,3 mil. lei), S.R.L. „IT-Cafe” (1,2 mil. lei), S.A. „Loteria Națională a Moldovei” (1,1 mil. lei).

La fel, în anul 2019 societățile comerciale au înregistrat per total *pierderi din alte activități* în mărime de 37,1 mil. lei, comparativ cu *profitul din alte activități* în mărime de 26,5 mil. lei, obținut per total societăți în anul 2018.

Respectiv, profitul perioadei de gestiune pînă la impozitare constituie 348,0 mil. lei comparativ cu 492,6 mil. lei înregistrat în anul 2018. Prin urmare, avînd în vedere cheltuielile privind impozitul pe venit, în rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, *societățile comerciale au obținut profit net* în mărime de 276,4 mil. lei comparativ cu profitul net în valoare de 431,9 mil. lei aferent anului precedent celui analizat.

Tabelul 13

Situația financiară a societăților comerciale în anii 2018 - 2019

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit		
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei
A	1	2	3=2/1	4	5	6=5/1	7
2018	34	9	26,5	19,4	25	73,5	451,3
2019	34	12	35,3	142,3	22	64,7	418,7

Analizînd datele tabelului de mai sus, se atestă că mărimea pierderilor nete înregistrate de societățile comerciale cu pierderi, s-a majorat de la 19,4 mil. lei în 2018 la 142,3 mil. lei în 2019. În același timp *profitul net total* înregistrat de societățile comerciale cu profit s-a diminuat de la 451,3 mil. lei în 2018 la 418,7 mil. lei în 2019.

Din 22 societăți comerciale ce au obținut profit net în 2019, 9 societăți sau 40,9% înregistrează *profit net mai mare de 1 milion lei*.

Cele mai mari profituri nete au fost obținute de către:

- S.A. „Termoelectrica” – 199,9 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” – 100,4 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” – 29,5 mil. lei;
- S.A. EnergoCom” – 24,5 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” – 21,7 mil. lei.

Rentabilitatea vânzărilor (profit net/venituri din vânzări) a societăților comerciale care în anul 2019 au înregistrat profit net constituie 3,5%, ceea ce semnifică faptul că societățile respective au obținut în anul de gestiune 3,5 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

Totodată, din 22 societăți comerciale cu profit net, 9 societăți comerciale sau 40,9%, înregistrează în anul 2019 un profit net mai mic în raport cu valoarea înregistrată în anul 2018, din cauza mai multor factori: diminuarea profitului brut, majorarea cheltuielilor

din activitatea operațională, diminuarea profitului din alte activități etc. Cele mai considerabile *micșorări ale profitului net* au fost obținute de:

- S.A. „Moldtelecom” – cu 29,5 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” – cu 24,9 mil. lei;
- S.A. Uzina de tractoare „Tracom” – cu 3,1 mil. lei;
- S.A. „Franzeluța” – cu 3,0 mil. lei.

Deopotrivă, din 12 societăți comerciale ce au obținut pierderi nete, 8 societăți comerciale sau 66,7% au generat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei*, și anume:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – 100,8 mil. lei;
- S.A. „CET-Nord” – 20,7 mil. lei;
- S.R.L. „Răut” – 7,3 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională”⁴ – 6,2 mil. lei;
- S.A. „SanfarmPrim” – cu 2,4 mil. lei.

De asemenea, se constată că, 4 societăți comerciale care în anul 2018, au înregistrat profit net în mărime de 19,6 mil. lei, în anul 2019 au generat pierderi nete în mărime de 123,0 mil. lei (cauzată inclusiv de diminuarea veniturilor din vânzări și prin urmare a profitului brut, generarea pierderilor brute și pierderilor din activitatea operațională etc.), fapt ce semnaleză o înrăutățire a activității economico-financiare la entități.

Prin urmare, raportul dintre pierdere netă a societăților comerciale care în anul 2019 generează pierderi nete și veniturile din vânzări obținute de acestea, constituie aproximativ 4,5%, ceea ce semnifică faptul că, societățile respective generează 4,5⁵ bani pierdere netă la 1 leu venituri din vânzări.

Tabelul 14

Societățile comerciale cu pierdere netă în anul 2019 și profit net înregistrat în anul 2018, mil. lei

Nr. d/o	Denumirea societății	Profit net, anul 2018	Pierdere netă, anul 2019	Diferența
1.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	16,9	(100,8)	-117,7
2.	S.A. „CET-Nord”	2,0	(20,7)	-22,7
3.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	0,4	(1,1)	-1,5
4.	S.A. „Drumuri Edineț”	0,3	(0,4)	-0,7

În același timp, se constată că, S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat” care în anul 2018, a înregistrat pierdere netă în mărime de 5,3 mil. lei, în anul 2019 a generat profit net în mărime de aproximativ 1,0 mil. lei.

Analiza creanțelor și datoriilor. La finele anului 2019, creanțele societăților comerciale constituie 3768,6 mil. lei acestea fiind cu 194,3 mil. lei mai mari față de începutul anului 2019. Creanțele curente constituie 82,6% sau 3114,1 mil. lei din total creanțe și s-au majorat în raport cu începutul anului 2019 cu 109,6 mil. lei. Majorarea respectivă se explică prin majorarea mărimii a altor creanțe curente și a avansurilor acordate curente.

Creanțele pe termen lung, inclusiv avansurile pe termen lung constituie 17,4% din total creanțe sau 654,5 mil. lei, ceea ce reprezintă cu 84,7 mil. lei mai mult față de valoarea înregistrată la începutul anului 2019.

Cele mai mari creanțe s-au înregistrat la: S.A. „Termoelectrica” (1980,7 mil. lei), S.A. „EnergoCom” (342,4 mil. lei) și S.A. „Moldtelecom” (185,9 mil. lei), S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (178,2 mil. lei) și S.A. „Metalferos” – 172,3 mil. lei.

⁴ S.R.L. „Arena Națională” nu a demarat activitate economică în anul 2019, respectiv pierdere netă se datorează altor fapte economice care nu se referă la activitatea operațională.

⁵ Din calculul acestui indicator au fost excluse datele S.R.L. „Arena Națională”, deoarece entitatea nu a demarat activitate economică și nu a înregistrat venituri din vânzări în anul 2019.

De asemenea, se atestă că pe parcursul anului 2019, datoriile societăților comerciale s-au micșorat per total cu 224,6 mil. lei și constituie 7007,4 mil. lei, preponderent din cauza reducerii datoriilor pe termen lung.

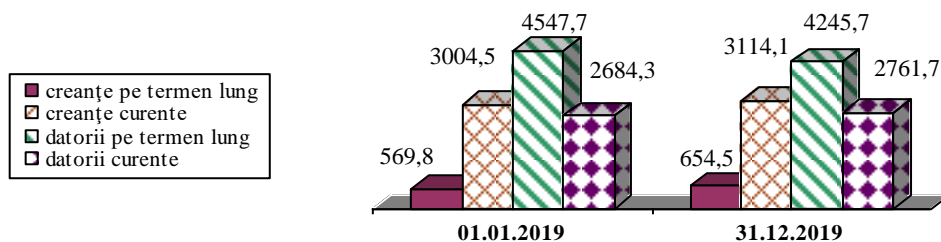

Figura 2. Evoluția creanțelor și datoriilor societăților comerciale în perioada anului 2019, mil. lei

Ponderea datoriilor pe termen lung în totalul datoriilor societăților este de 60,6% (sau 4245,7 mil. lei). Datoriile pe termen lung s-au micșorat în perioada de gestiune cu 302,0 mil. lei, ca rezultat al reducerii considerabile a altor datorii pe termen lung cu 378,4 mil. lei și a creditelor bancare pe termen lung - cu 6,0 mil. lei. Totodată, se atestă o majorare a împrumuturilor pe termen lung cu 82,3 mil. lei. Din totalul datoriilor pe termen lung, creditele bancare pe termen lung constituie 506,0 mil. lei sau 11,92%, împrumuturile pe termen lung – 659,8 mil. lei sau 15,54%, alte datorii pe termen lung - 3079,0 mil. lei sau 72,52%, iar suma datoriilor pe termen lung privind leasingul financiar este nesemnificativă - 0,9 mil. lei și deține circa 0,02 la sută.

De remarcat, că o pondere a altor datorii pe termen lung este deținută de terenurile societăților, primite în gestiune economică (folosință) și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „Alte datorii pe termen lung”.

Datoriile curente ale societăților comerciale s-au majorat, per ansamblu, cu 77,4 mil. lei față de începutul anului 2019 și la data raportării constituie 2761,7 mil. lei sau 39,4% din totalul datoriilor societăților comerciale. Această majorare a fost condiționată în special de majorarea veniturilor anticipate curente⁶ cu 101,0 mil. lei, datoriilor comerciale cu 64,5 mil. lei și altor datorii curente - cu 15,1 mil. lei.

Totodată, în componența datoriilor curente au fost înregistrate și reduceri valorice, din care: datoriile față de proprietari s-au redus cu 103,6 mil. lei, iar creditele bancare pe termen scurt - cu 35,9 mil. lei.

De menționat, că S.R.L. „Arena Națională” la situația din 31.12.2019 nu înregistrează datorii față de proprietari (fondator).

Cele mai considerabile majorări/diminuări ale datoriilor totale ale societăților comerciale comparativ cu 01.01.2019 sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 15

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor societăților comerciale în anul 2019, mil. lei

Nr. d/o	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2019		Nr. d/o	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2019	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „RED Nord”	193,7	1.	S.A. „Moldtelecom”	185,6
2.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	71,7	2.	S.A. „Termoelectrica”	101,6
3.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	21,3	3.	S.R.L. „Arena Națională”	100,2

⁶ Majorarea veniturilor anticipate curente a societăților comerciale monitorizate se datorează în special creșterii cu 93,6 mil. lei a veniturilor anticipate curente ale S.A. „RED Nord”, în anul 2019 comparativ cu anul 2018, ca rezultat al includerii devierilor istorice în tarifele de distribuție a energiei electrice conform Hotărârii ANRE nr.201/2016 și al includerii datoriilor aferente terenurilor primite în gestiunea economică.

4.	S.A. Centrul Internațional de Expoziții "Moldexpo"	10,1	4.	S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”	22,8
5.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	2,8	5.	S.A. „CET-Nord”	18,0
6.	S.A. „Drumuri Orhei”	2,4	6.	S.A. „Răut”	14,4

În rezultatul analizei situațiilor financiare, la 6 societăți comerciale sau 17,6% din totalul societăților monitorizate (S.A. „Moldtelecom”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.R.L. „IT-Cafe”, S.A. „Drumuri Căușeni” și S.A. „Aqua-Prut”) s-a constatat că la situația din 31.12.2019 *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămîne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri ținute spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre impulsivarea activității societăților, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității societăților comerciale.

I.3 Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare

Conform informației incluse în Registrul Patrimoniului Public ținut de Agenția Proprietății Publice, din Lista totală a întreprinderilor de stat, 28 întreprinderi de stat se află în procedură de insolvabilitate/ lichidare. Din numărul total al întreprinderilor de stat în procedură de insolvabilitate/ lichidare, *15 întreprinderi au prezentat situațiile financiare Biroului Național de Statistică*, în modul stabilit.

Corespunzător, din Lista totală a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, 18 societăți comerciale se află în procedură de insolvabilitate/ lichidare. Din numărul total al societăților comerciale în procedură de insolvabilitate/ lichidare, *8 societăți au prezentat situațiile financiare Biroului Național de Statistică*, în modul stabilit.

Prin urmare, în tabelul 16, a fost prezentată o sistematizare a principalilor indicatori economici înregistrați de către entitățile economice aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare, care au prezentat situațiile financiare în modul stabilit.

Tabelul 16

Indicatorii economici generalizați aferenți activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare, mil. lei

Total	Întreprinderi de stat (14)			Societăți comerciale (8)			TOTAL la 31.12.2019
	01.01.2019	31.12.2019	abaterea	01.01.2019	31.12.2019	abaterea	
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	609,6	620,1	+10,5	281,6	263,9	-17,7	884,0
Capital propriu	233,0	227,3	-5,7	-80,5	-84,0	+(-3,5)	143,3
Capital social și suplimentar	422,3	422,3	-	119,1	119,1	-	541,4
Creanțe (pe termen lung și curente)	255,3	275,6	+20,3	46,6	45,6	-1,0	321,2
Datorii (pe termen lung, curente)	376,6	392,8	+16,2	362,1	347,9	-14,2	740,7
Venituri din vânzări (2018/ 2019)	88,9	86,2	-2,7	28,9	24,2	-4,7	110,4
Costul vânzărilor (2018/ 2019)	54,9	54,0	-0,9	18,5	13,7	-4,8	67,7
Cheltuieli din activitatea operațională, alte decât costul vânzărilor (2018/ 2019)	18,8	20,8	+2,0	16,7	15,8	-0,9	36,6
Rezultat total: profit net (pierderi nete) (2018/ 2019), din care:	15,6	7,9	-7,7	-5,4	-3,4	+(-2,0)	4,5
Cu profit	8	3	-5	-	2	+2	5
Cu pierderi	6	11	+5	8	6	-2	17
Rezultatul nul	1	1	-	-	-	-	1

Astfel, se menționează că, potrivit situațiilor financiare ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare:

1. *cele mai mari active*, la situația din 31.12.2019, sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (215,1 mil. lei), Î.S. „Medisan” (160,6 mil. lei), S.A. „Aroma” (142,0 mil. lei), S.A. „Uzina de mașini de salubritate din Fălești” (52,6 mil. lei), Î.S. „Moldresurse” (46,4 mil. lei), S.A. „Vinuri Ialoveni” (45,0 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” (30,7 mil. lei);

2. din 15 întreprinderi analizate 5 întreprinderi (sau 33,3%) au înregistrat atât la 01.01.2019 cât și la 31.12.2019 *capital propriu (active nete) negativ*, cu excepția Î.S. Combinatul Vitivinicol „National-Vin” care înregistrează capital propriu negativ doar la 31.12.2019. Totodată, din 8 societăți comerciale, 3 societăți (sau 37,5%) au înregistrat atât la 01.01.2019 cât și la 31.12.2019 *capital propriu (active nete) negativ*, cel mai mare capital propriu negativ fiind înregistrat de S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” (152,1 mil. lei);

3. *creanțe pe termen lung* sunt înregistrate de S.A. „Vinuri Ialoveni” (4,6 mil. lei) și de Î.S. Uzina de bijuterii „Giuvaier” (0,2 mil. lei);

4. *cele mai mari creanțe curente*, la situația din 31.12.2019, sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (185,4 mil. lei); Î.S. „Moldresurse” (44,8 mil. lei), S.A. „Aroma” (23,9 mil. lei), Î.S. Serviciul asistență beneficiari la obiectele sociale (12,6 mil. lei), S.A. „Combustibil Solid” (12,0 mil. lei);

5. *majoritatea datoriilor* la situația din 31.12.2019, sunt formate din datorii curente. Cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (122,1 mil. lei – preponderent datorii comerciale și datorii față de buget); Î.S. „Moldresurse” (72,9 mil. lei – preponderent credite bancare pe termen scurt); Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier” (34,2 mil. lei - în mare parte datorii față de buget). La societățile comerciale, cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de S.A. „Aroma” (122,0 mil. lei - preponderent alte datorii curente), S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” (131,2 mil. lei - preponderent datorii comerciale), S.A. „Vinuri Ialoveni” (44,0 mil. lei – în mare parte alte datorii curente). S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” înregistrează cele mai mari datorii pe termen lung (27,5 mil. lei - alte datorii pe termen lung) și Î.S. Combinatul Vitivinicol „National-Vin” (19,4 mil. lei - împrumuturi pe termen lung);

6. în anul 2019, din 15 întreprinderi de stat și 8 societăți comerciale, 5 întreprinderi și corespunzător 4 societăți *nu înregistrează venituri din vânzări*;

7. *cele mai mari venituri din vânzări* în anul 2019 sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (52,4 mil. lei), S.A. „Aroma” (18,6 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Pașcani” (10,4 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Maximovca” (9,6 mil. lei), Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” (7,7 mil. lei) și S.A. „Vinuri Ialoveni” (4,7 mil. lei);

8. din 15 întreprinderi analizate 10 întreprinderi de stat (sau 66,7%) au înregistrat pierderi din activitatea operațională. La fel se atestă că, din 8 societăți comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare analizate 7 societăți (sau 87,5%) în anul 2019 înregistrează pierderi din activitatea operațională;

9. în anul 2019, din 15 întreprinderi de stat, 11 întreprinderi de stat înregistrează pierderi nete, 3 întreprinderi de stat - profit net, iar 1 întreprindere de stat nu înregistrează nici un rezultat financiar (brut, operațional, net) și anume Î.S. Centrul analitic informațional „Analitinform”. De altfel, se atestă că 5 întreprinderi de stat care în anul 2018 au înregistrat profit net, în anul 2019 înregistrează pierderi nete.

În același timp, 6 societățile comerciale înregistrează în anul 2019 pierderi nete, și 2 societățile comerciale înregistrează profit net. E de menționat că toate societățile comerciale în anul 2018 au înregistrat pierderi nete;

10. *cele mai mari pierderi nete* sunt înregistrate de Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” (2,5 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” (1,9 mil. lei), S.A. „Aroma” (1,9 mil. lei), Î.S. „Mina de piatră Mileștii Mici” (1,1 mil. lei), Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” (1,1 mil. lei), S.A. „Uzina de mașini de salubritate din Fălești” (0,5 mil. lei) și S.A. „Stadionul Republican” (0,5 mil. lei). De altfel, *cele mai mari profituri nete* sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (14,6 mil. lei) și Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” (1,9 mil. lei) și S.A. „Livservcom” (circa 0,1 mil. lei).

Concomitent, se menționează că, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, generalizată în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, întreprinderile de stat și societățile comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat în total, la situația din 31.12.2019, un sold al împrumuturilor în volum de 164,4 mil. lei, din care 158,2 mil. lei constituie stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Tabelul 17

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2019, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, mil. lei

Nr. d/o	Debitorul	Sold la 31.12.2018, mil. lei	Sold la 31.12.2019, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Aroma” (procedura planului)	78,9	73,9	-5,0	67,7
2.	Î.S. „Moldresurse”	71,5	71,5	-	71,5
3.	S.A. „Vinuri-Ialoveni”	10,0	10,0	-	10
4.	Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”	7,18	7,2	+0,02	7,2
5.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Codrul”	1,8	1,8	-	1,8
	Total	169,38	164,4	-4,98	158,2

La fel, se menționează că, Î.S. Combinatul Vitivinicol „Național-Vin” aflat în procedură de insolabilitate din 2011, dispune de datorii pe împrumuturi recreditate din surse externe față de Ministerul Finanțelor, în mărime de 1,2 mil. dolari SUA (sold cu termen expirat).

În contextul celor expuse, se evidențiază că neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe, precum și cele acordate sub garanția statului creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Suplimentar, se menționează că conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2019, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat aflate *în procedură de insolabilitate/lichidare* au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 36,2 mil. lei, din care: achitări efectuate de întreprinderile de stat – 19,9 mil. lei și achitări efectuate de către societățile comerciale – 16,3 mil. lei.

Sinteza achitărilor și datoriilor entităților cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, față de bugetul public național, mil.lei

Tipul entității	ACHITĂRI, în anul 2019					DATORII, la 31.12.2019				
	bugetul de stat	bugetul unităților administrative-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total	bugetul de stat	bugetul unităților administrative-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total
Întreprinderi de stat	12,2	2,0	4,4	1,3	19,9	31,3	11,2	3,4	2,5	48,4
Societăți comerciale	11,4	1,0	2,7	1,2	16,3	14,8	2,1	2,0	0,7	19,6
TOTAL	23,6	3,0	7,1	2,5	36,2	46,1	13,3	5,4	3,2	68,0

În același timp, se atestă că, la situația din 31.12.2019, întreprinderile de stat și societățile comerciale prenotate aveau înregistrate *datorii privind impozitele și taxele* față de bugetul public național în mărime totală de 68,0 mil. lei, inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat - 48,4 mil. lei și datorii ale societăților comerciale - 19,6 mil. lei (tabelul 6.3). Cele mai mari datorii s-au înregistrat la: Î.S. interraională „Acva-Nord” - 33,5 mil. lei, Î.S. „Combinatul de produse alimentare din Bălți” - 7,9 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codru” - 4,4 mil. lei, S.A. „Cereale-Flor” - 15,5 mil. lei și S.A. „Vinuri-Ialoveni” - 2,4 mil. lei.

II. Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat

Potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, întreprinderile de stat și societățile comerciale monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat, la situația din 31.12.2019, un sold al împrumuturilor în volum de 943,701 mil. lei, din care 0,4 mil. lei constituie stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate, și anume: întreprinderile de stat - 142,401 mil. lei, din care stocul de arierate nu au fost înregistrate, iar societățile comerciale - 801,3 mil. lei, din care 0,4 mil. lei reprezintă stocul de arierate.

Concomitent, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor externe*, la situația din 31.12.2019, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” înregistrează un sold al împrumuturilor externe în sumă de 19,26 mil.lei sau 1,0 mil. EURO.

Tabelul 19

**Informația privind soldul împrumuturilor interne,
la situația din 31.12.2018, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale monitorizate, mil. lei**

Nr. d/o	Debitorul	Sold la 31.12.2018, mil. lei	Sold la 31.12.2019, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Moldtelecom”	635,2	607,8	-27,4	-
2.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	184,2	177,0	-7,2	-
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	141,7	136,7	-5,0	0,4
4.	S.A. „Franzeluța”	21,2	9,0	-12,2	-
5.	S.A. „Red Nord” (datoriile S.A. „Red Nord-Vest” absorbită în 2017)	8,7	-	-8,7	-
6.	S.A. „Drumuri Edineț”	-	1,5	+1,5	-
7.	S.A. „Barza Albă”	8,7	1,4	-7,3	-
8.	Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”	8,0	4,6	-3,4	-
9.	S.A. „Sanfarm Prim”	5,4	4,6	-0,8	-
10.	Î.S. Editura „Universul”	3,8	-	-3,8	-
11.	S.A. „Răut”	3,6	-	-3,6	-
12.	Î.S. „Cartuș”	1,5	1,1	-0,4	-
13.	Î.S. „Russca”	-	0,001	+0,001	-
14.	Î.S. Combinatul de vinuri de calitate „Mileștii Mici”	1,3	-	-1,3	-
	Total	1023,3	943,701	-79,599	0,4

Adițional, se informează că la situația din 31.12.2019, unele din întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor, și anume:

- Î.S. „Moldtraselectro” - 37,2 mil.lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;
- Î.S. „Moldelectrica”- 14,2 mil. dolari SUA și 11,4 mil. EURO;
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 3,8 mil. EURO;
- S.A. „Termoelectrica” – 33,2 mil. dolari SUA (împrumutul de stat oferit de Banca Mondială a fost conferit din dolari SUA în EURO la data de 04.03.2019);
- S.A. „CET-Nord” – 6,3 mil. EURO.

Astfel, volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate entităților cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2019, constituie suma de 1383,9 mil.lei.

Totodată, Î.S. „Moldtraselectro” înregistrează datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (14,85 mil.lei), ce reprezintă sold cu termen expirat.

În contextul celor expuse, se evidențiază că neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe, precum și cele acordate sub garanția statului creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

III. Informația privind volumului defalcărilor și dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile comerciale în bugetul de stat. Venituri din privatizare

Potrivit *Legii bugetului de stat pentru anul 2019 nr.303/2018*, pentru rezultatele obținute în anul 2018 de către întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 13,5 mil. lei și respectiv, 76,0 mil. lei. Totodată, potrivit rectificărilor la *Legea bugetului de stat pentru anul 2019 nr.303/2018*, adoptate prin *Legea nr. 112/2019* privind modificarea *Legii bugetului de stat pentru anul 2019 nr.303/2018*, pentru rezultatele întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat înregistrate în 2018, au fost precizate venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 39,365 mil. lei și respectiv, 91,7 mil. lei.

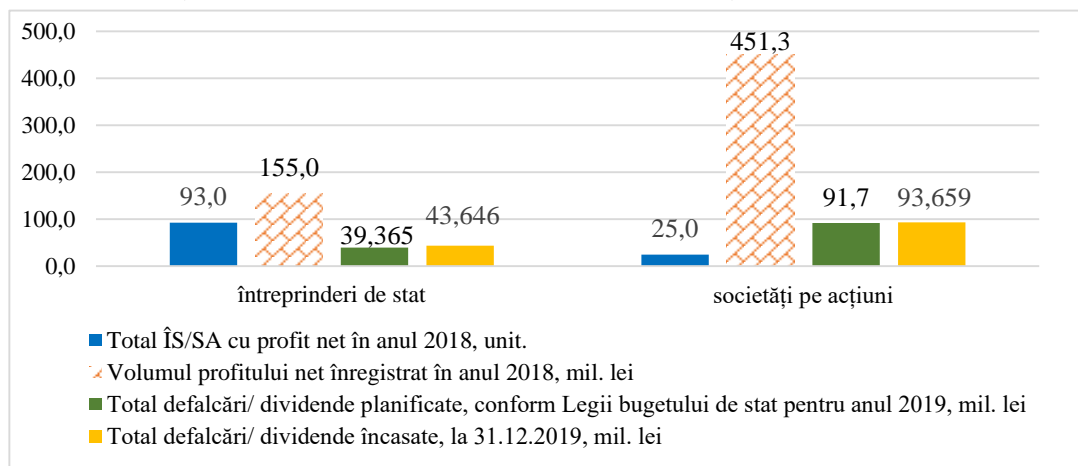

Figura 3. Analiza mărimii defalcărilor/ dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni în bugetul de stat, în anul 2019

Astfel, conform datelor Trezoreriei de Stat, din profitul net obținut în anul 2018, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 31.12.2019, la bugetul de stat *defalcări* în cuantum total de 43,646 mil. lei, iar societățile pe acțiuni au transferat *dividende* în mărime de 93,659 mil. lei.

La fel, se evidențiază că la situația din 31.12.2019, Î.S. „Gările și stațiile auto” are *restanță* la plata în buget a defalcărilor din profitul net în sumă de circa 0,6 mil. lei (581,2 mii lei).

Concomitent, potrivit rectificărilor la *Legea bugetului de stat pentru anul 2020* nr.172/2019, adoptate prin Legea nr.173/2020 pentru rezultatele obținute în anul 2019 de către întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat, au fost precizate venituri ce urmau a fi încasate pe parcursul anului 2020 la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 86,0 mil. lei și respectiv, 104,0 mil. lei (total – 190,0 mil. lei). Termenul-limită de achitare în bugetul de stat a dividendelor/ defalcărilor a fost 30 iunie inclusiv.

Conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în 2019, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 30.09.2020, la bugetul de stat defalcări în valoare totală de 85,4 mil. lei, iar societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat au transferat dividende în mărime de 102,7 mil. lei (total – 188,1 mil. lei).

Se evidențiază că la situația din 30.09.2020, S.A. „Barza Albă” are restanță la plata în buget a dividendelor din profitul net în sumă de circa 1,47 mil. lei.

Totodată, este de remarcat că potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2019 nr.303/2019, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat din privatizarea proprietății publice de stat, în mărime de 200,0 mil. lei.

Conform datelor Trezoreriei de stat, la situația din 31.12.2019, în bugetul de stat au fost încasate mijloace bănești în rezultatul privatizării proprietății statului în sumă totală de 181,8 mil. lei (cu excepția vânzării pachetului de acțiuni nou-emise de banca de importanță sistemică), rata îndeplinirii sumei prognozate fiind de 90,9%, din care:

- 166,1 mil. lei - de la privatizarea întreprinderilor de stat, ca complexe patrimoniale unice;
- 14,4 mil. lei - de la privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile și mobile, încăperilor nelocuibile;
- 1,3 mil. lei - de la vânzarea terenurilor proprietate publică și terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată.

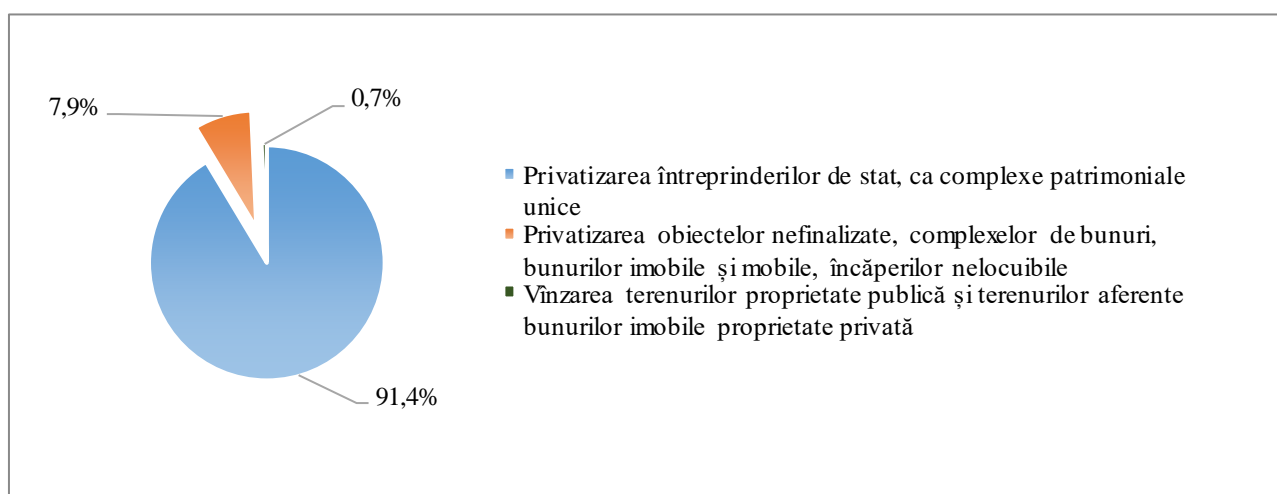

Figura 4. Structura veniturilor din privatizarea bunurilor proprietate publică în anul 2019, %

Suplimentar, la situația din 31.12.2019, în rezultatul privatizării bunurilor proprietate publică supuse privatizării, inclusiv din valoarea acțiunilor privatizate, cumpărătorii au achitat în bugetul de stat impozit privat în mărime de 2,1 mil. lei. Adicional, din tranzacția de vânzare a pachetului de acțiuni nou-emise de banca de importanță sistemică a fost încasat impozit privat în sumă de 7,6 mil. lei.

IV. Informația privind auditul extern și inspectarea financiară

Cu referire la inspectarea financiară a activității economico-financiare a entităților economice cu proprietate de stat, se menționează că pe parcursul anului 2019, Inspekția Financiară a efectuat:

- 54 *inspectări tematiche la întreprinderile de stat;*
- 28 *inspectări tematiche la societățile comerciale cu cota statului.*

Suplimentar, în conformitate cu programul de activitate al anului 2019, Inspekția Financiară a efectuat inspectări tematiche la o întreprindere de stat ce se află în proces de restructurare, la 3 întreprinderi de stat care se află în proces de insolabilitate și la 12 societăți comerciale (din care: 1- în proces de restructurare, 3 - în proces de lichidare, 2 - în proces de insolabilitate, etc).

În rezultatul inspectărilor au fost depistate în mare parte neajunsuri și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil, precum și a legislației aferente administrării patrimoniului public, cele mai frecvente fiind:

- atribuirea unor cheltuieli și costuri la cheltuieli ordinare și necesare a entității, care nu țin de activitatea de antreprenariat, ce duc la micșorarea profitului și diminuarea defalcărilor/dividendelor în bugetul de stat;
- admiterea lipsurilor bunurilor materiale, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului public, inclusiv a terenurilor primite în gestiune economică;
- admiterea casării mijloacelor fixe cu nerespectarea prevederilor din Regulamentul privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloace fixe;
- diminuarea venitului impozabil prin neajustarea uzurii mijloacelor fixe în scopuri fiscale;
- admiterea creanțelor cu termenul de prescripție expirat și nerecuperarea acestora în termenul stabilit de legislație;
- neefectuarea la finele anului a inventarierii datoriilor și creanțelor, neasigurând confirmarea veridicității datelor contabile și situațiilor financiare;
- ratarea veniturilor în urma neîncheierii contractelor pentru darea în arendă/ locațiune a patrimoniului public sau încheierii contractelor la prețuri diminuate comparativ cu cuantumul minim stabilit;
- lipsa regulamentelor interne privind modalitatea de desfășurare a achizițiilor de bunuri, lucrări și servicii etc.

Despre acțiunile întreprinse întru înlăturarea încălcărilor depistate, entitățile urmau să informeze în scris Inspekția Financiară, în termenii stabiliți de prescripțiile privind rezultatele inspectărilor financiare, cu prezentarea documentelor confirmative. De asemenea, rezultatele inspectărilor financiare au fost remise fondatorului/ acționarului majoritar corespunzător al entității economice cu capital de stat, pentru întreprinderea măsurilor cuvenite potrivit competenței.

La fel, Curtea de Conturi a realizat:

- *auditul performanței activității întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei” finalizat cu adoptarea Hotărîrii Curții de Conturi nr.3 din 29.01.2020. În rezultatul auditului s-au înaintat propuneri/ recomandări*

privind revizuirea componenței capitalului social al întreprinderilor de stat al căror fondator este Agenția Proprietății Publice, în contextul prevederilor Legii nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice; asigurarea evaluării și contabilizării terenurilor gestionate de către întreprinderile de stat; asigurarea reevaluării bunurilor aflate la evidența contabilă a întreprinderilor, inclusiv a celor uzate integral, dar utilizate în procesul tehnologic, în vederea stabilirii unor costuri pentru recuperarea ulterioară a prejudiciului cauzat de lipsuri sau delapidări de bunuri;

- auditul privind conformitatea procurării și vânzării energiei electrice de către „Energocom” S.A. în perioada 2018 – 2019 (9 luni) finalizat cu adoptarea Hotărârii Curții de Conturi nr.9 din 26.02.2020. În rezultatul auditului s-au înaintat propuneri/ recomandări privind asigurarea oficializării proceselor de bază ale entității în scopul consolidării procedurilor de control intern managerial.

De asemenea, se enunță că potrivit Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, situațiile financiare pentru anul 2018 au fost supuse auditului obligatoriu în cazul întreprinderilor de stat care, la 31 decembrie 2017, au depășit limitele a două dintre următoarele criterii:

- totalul activelor – 63 600 mii lei;
- veniturile din vânzări – 127 200 mii lei;
- numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 50.

Totodată, potrivit art. 89 alin.(1) din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, auditul obligatoriu al situațiilor financiare anuale se efectuează la societatea în care cota statului depășește 50% din capitalul social.

În conformitate cu art.7 alin.(2) lit. n) din Legea nr.246/2017 și în conformitate cu art.69 alin.(6) al Legii nr.1134/1997, fondatorul întreprinderii de stat și organul executiv al societății pe acțiuni în care cota statului reprezintă 50% plus o acțiune urmează să prezinte Ministerului Finanțelor copia de pe raportul auditorului.

În această ordine de idei, analizând criteriile prenotate, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2018 urmau a fi supuse:

- 22 întreprinderi de stat sau 13,4% din întreprinderile de stat care activează și au fost supuse monitoringului economico-financiar efectuat de către Ministerul Finanțelor pentru perioada anului 2018;

- 35 societăți pe acțiuni, respectiv 100% societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social și care au fost supuse monitoringului economico-financiar pentru perioada anului 2018. Totodată, se remarcă că 3 societăți pe acțiuni cu capital majoritar de stat au fost privatizate în trimestrul IV al anului 2018.

Prin urmare, *la situația din 31.12.2019*, Ministerului Finanțelor au fost prezentate copiile raportului de audit a 16 întreprinderi de stat sau 72,7% din întreprinderile ce s-au estimat a fi supuse auditului obligatoriu și a 29 societăți pe acțiuni sau 90,6% din societățile supuse auditului obligatoriu.

Alte 6 întreprinderi de stat și 3 societăți pe acțiuni nu au prezentat Ministerului Finanțelor copia de pe raportul auditorului. Potrivit informației raportate de autoritățile publice care administrează aceste entități, din entitățile care nu au prezentat Ministerului Finanțelor copia de pe raportul auditorului, 4 întreprinderi de stat nu au efectuat /petrecut auditul situațiilor financiare pentru anul 2018, în pofida criteriilor obligatorii, din lipsa resurselor financiare, iar alte 2 societăți pe acțiuni – întrucât nu înregistrează activitate.

Concomitent, se menționează că unele din întreprinderile de stat care nu întrunesc criteriile prevăzute de Legea nr.246/2017 (4 la număr), de asemenea au efectuat auditul situațiilor financiare pentru anul 2018 în baza hotărârii consiliului de administrație și au prezentat Ministerului Finanțelor copiile rapoartelor de audit.

De asemenea, se comunică că *începînd cu anul 2019* și odată cu intrarea în vigoare a Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017, în partea ce vizează auditul situațiilor financiare al întreprinderilor de stat, este aplicabil art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017, care prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat/ municipale sînt supuse auditului obligatoriu, în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public în corespundere cu legislația contabilă.*

În această ordine de idei, analizînd criteriile prevăzute în art.4 al Legii nr.287/2017 în partea ce vizează categoriile entităților și grupurilor, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2019 urmau a fi supuse circa 21 întreprinderi de stat (conform datelor înregistrate la 31.12.2018). Totodată, circa 34 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, urmau a fi supuse auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2019, în temeiul art. 89 alin.(1) din Legea nr.1134/1997.

Totodată, se comunică că, în contextul crizei economice generate de COVID-19, au fost stabilite măsuri de suport a mediului de afaceri în circumstanțele excepționale, una din care fiind eliberarea entităților mijlocii și mari de la efectuarea auditului obligatoriu a situațiilor financiare individuale pentru anul 2019 (în temeiul pct.26 sbpct.6 lit. a) al Dispoziției nr.3 din 23.03.2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova).

În același timp, obligația de efectuare a auditului obligatoriu a rămas a fi în vigoare pentru *entitățile de interes public*. Astfel, conform art.3 alin.(1) al Legii nr.287/2017, întreprinderea de stat sau societatea pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social care este entitate mare, face parte din categoria entităților de interes public.

La rîndul său, potrivit prevederilor art.4 alin.(4) al Legii nr.287/2017, entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depășește limitele a două dintre următoarele criterii:

- a) totalul activelor – 318000000 de lei;
- b) veniturile din vânzări – 636000000 de lei;
- c) numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 250.

În acest sens, conform indicatorilor înregistrați la 31.12.2018, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2019 urmau a fi supuse în total *12 entități de interes public* (4 întreprinderi de stat și 8 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social).

Astfel, la situația din 30 septembrie 2020, Ministerului Finanțelor au fost prezentate copiile rapoartelor de audit aferente situațiilor financiare pentru anul 2019 a 3 întreprinderi de stat și 8 societăți pe acțiuni care corespund criteriilor de entitate de interes public.

Totodată, se comunică că, Ministerului Finanțelor au fost prezentate copiile rapoartelor de audit aferente situațiilor financiare pentru anul 2019 a:

- 2 întreprinderi de stat care corespund criteriilor aferente auditului obligatoriu (entități mijlocii);
- 2 întreprinderi de stat care nu corespund criteriilor aferente auditului obligatoriu, dar care la fel au efectuat auditul situațiilor financiare pentru anul 2019 la decizia consiliului de administrație;
- 9 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat.

În conformitate cu concluziile emise în rapoartele de audit recepționate de Ministerul Finanțelor se comunică că: pentru situațiile financiare la 2 întreprinderi de stat și 11 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, a fost emisă *opinia auditorului fără rezerve*; pentru situațiile financiare la 5 întreprinderi de stat și 6 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social s-a emis *opinia auditorului cu rezerve*.

De asemenea, se comunică că a fost modificată redacția art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală prin Legea nr.19/2020, care a intrat în vigoare la 17 aprilie 2020, care prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat sunt supuse auditului extern obligatoriu, iar situațiile financiare anuale ale întreprinderilor municipale sunt supuse auditului extern obligatoriu în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, în corespundere cu legislația contabilă.*

În această ordine de idei, se estimează că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2020, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art. 89 alin. (1) din Legea nr.1134/1997, urmează a fi supuse circa 151 întreprinderi de stat și circa 32 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care sînt supuse monitoringului economico-financiar efectuat de către Ministerul Finanțelor în anul 2019.